

Hírek a külföldi élelmiszer-minőségsszabályozás eseményeiről

1/94 EK - Önkéntes jelölési rendszer kialakítása látszik indokoltnak az újszerű élelmiszerek esetében

Gert Schipper, a holland UNILEVER vállalat jogásza, az EGK brüsszeli székhelyű, Élelmiszer- és Italgyártó Iparok Szövetsége nevű szervezete Jelölési Bizottságának vezetője egy Párizsban megtartott konferencián figyelmeztetett: a biotechnológiai eljárások iránt a közvéleményben táplált ellenszenv és aggályoskodás leszerelése érdekében indokolt lenne önkéntes jelölési rendszert kialakítani a genetikai beavatkozás útján előállított élelmiszerekre vonatkozóan. Ennek szükségességét támasztja alá az is, hogy az iparágak képviselői élénken tiltakoznak a kötelezően előírt jelölések minden formája ellen, ami viszont csak tovább növeli a közvélemény nyomását az eddigi szabályozás felülvizsgálata érdekében. Schipper úr szerint az önkéntes jelölési rendszer bevezetése meggyorsítaná a genetikailag módosított élelmiszerek elfogadtatásának folyamatát. Az élelmiszeripar ugyanakkor minden erejével ellenzi a módosított biotechnológiai eredet címkén való feltüntetését, mivel úgy véli, hogy az szükségtelenül elriasztaná a vásárlókat az ilyen élelmiszerek fogyasztásától. A kötelező jelölés hívei viszont azzal érvelnek, hogy a fogyasztónak joga van tudnia, hogy az adott termék genetikailag módosított-e vagy sem, mivel csak így képes igazán szabadon választani. Az Európai Parlament várhatóan még az ősszel módosítja az EK Bizottság azon javaslatát, amely megkövetelné a következő mondat feltüntetését az újszerű, genetikailag módosított élelmiszerek címkéjén: "Előállítása a genetikai technológia felhasználásával történt". Martin Bangemann, a Közösség ipari alelnökének véleménye szerint indokolatlan lenne a genetikailag módosított élelmiszerek megkülönböztető jelölését szabályozó új rendeletek megalkotása, mivel az 1979. évi vonatkozó direktíva minden szükséges keretet biztosít a kiegészítő információk címkén való feltüntetéséhez, amikor kimondja: "Annak a megnevezésének, amely alatt valamely terméket forgalomba hoznak, tartalmaznia kell - vagy külön kell feltüntetni - azt az információt, amely leír minden, az élelmiszer előállítása során alkalmazott fizikai feltételt, illetve speciális kezelési eljárást." A genetikailag módosított élelmiszerek problémája tehát igen összetett. Figyelembe véve a nyersanyagok és a genetikai úton módosított organizmusok összekeveredését, még azt sem könnyű meghatározni, hogy egyáltalán mely élelmiszerek tekinthetők biotechnológiailag előállított újszerű termékeknek. A

fogyasztói bizalom megőrzése érdekében viszont feltétlenül szükséges a megfelelően rugalmas jelölési rendszer kialakítása. (World Food Regulation Review, 1993. november, 5. old.)

2/94 London - Az elfogadhatóság határain belül marad a becsült napi adalékanyag fogyasztás

A Kémiai Élelmiszer Felügyeleti Operatív Munkacsoport szeptember 10-én kiadott jelentése szerint az élelmiszer-adalékok becsült napi fogyasztása az Egyesült Királyságban nem haladja meg a nemzetközileg elfogadott szintet, tehát az Élelmiszer Adalékok Közös FAO/WHO Szakértői Bizottsága (JECFA) által kidolgozott Elfogadható Napi Fogyasztás (ADI) értékeit. Az elvégzett országos becslések szerint egy átlagos felnőtt személy naponta körülbelül 8 g élelmiszer-adalékot fogyaszt (ez éves szinten 2,9 kg-nak felel meg), amelynek egyharmadát a citromsav, a nátrium- és kalciumkarbonát, illetve különféle foszfátok teszik ki. A jelentés fontosabb megállapításai a következők szerint foglalhatók össze:

- A citromsav messze a legszélesebb körben alkalmazott adalékanyag, melynek napi fogyasztása 1,1 g körül mozog. Itt ugyanis figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a citromsav sok élelmiszer természetes alkotórészét képezi. Így például egyetlen narancs elfogyasztása több mint 1 g citromsav-felvétellel egyenértékű.
- A legtöbb élelmiszer-adalék napi fogyasztása nem haladja meg a 100 mg-ot.
- A vizsgált adalékanyagok döntő többsége tekintetében a napi felvétel a vonatkozó ADI érték határain belül maradt.
- Mindössze 5 olyan élelmiszer adalékot találtak, melynek becsült napi fogyasztása meghaladta az ADI érték 10%-át. Ezek a kéndioxid, a nátriumnitrát, a tartósításra használt benzooesav, valamint az eritrozin és az annatto színezékek.

(World Food Regulation Review, 1993. november, 10-11. old.)

3/94 USA - Javaslat a gabona készítmények folsavval való dúsítására

Az Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) október 8-án kiadott ajánlása felhívja a liszt, a kenyér és más gabona alapú termékek előállítóinak figyelmét arra, hogy készítményeiket dúsítsák a B-vitaminok közé tartozó folsavval, mivel ezáltal csökkenthetővé válna az idegrendszeri sorvadással kapcsolatos születési rendellenességek száma. A folsav természetes körülmények között is előfordul számos élelmiszerben, így például a citrusfélékben, az élesztőben és a leveles

zöldségnövényekben. Az ajánlás lehetővé teszi azt is, hogy a folsavval dúsított, illetve az azt nagy mennyiségben tartalmazó élelmiszerek címkéjén egészségügyi jellegű szöveg hívja fel a fogyasztók figyelmét a vitamin előnyös fiziológiai hatására. A folsav túlfogyasztása azonban elkendőzheti a B-12 vitamin hiányának szimptomáit, s így közvetve hozzájárulhat az ugyancsak idegrendszeri károsodásokat okozó vészes vérszegénység kialakulásához. Az FDA vizsgálatai szerint a rendszeres napi folsav fogyasztás nem haladhatja meg az 1,0 milligrammot. A terhes anyák napi ajánlott folsav szükséglete 0,4 milligramm, ami csökkenti a idegrendszeri károsodások kockázatát a születendő gyermekekben. Ez utóbbi érték jól egybevág a Közegészségügyi Szolgálat (PHS) tavalyi ajánlásával, miszerint a szülőképes korban levő nőknek minden nap 0,4 milligramm folsavat kell fogyasztaniuk az olyan súlyos születési rendellenességek megelőzése érdekében, mint a hasadt gerincoszlop és az anencephaly. Ugyancsak a PHS adatai szerint az Egyesült Államokban évente mintegy 2500 esetben fordul elő hasadt gerincoszlop (spina bifida), amikor is a gerinccsatorna nem zárja körül teljesen a gerincvelőt, illetve anencephaly, ami az agyvelő súlyos deformációját jelenti. (World Food Regulation Review, 1993. november, 12. old.)

4/94 Buenos Aires - Halálos mérgezést okoztak a szennyezett élelmiszerek

Legalább 20 ember halálát okozta a metilalkohollal szennyezett bor Argentínában. Az elmúlt 6 hónapos időszakot figyelembe véve ez már a harmadik eset az országban, hogy mérgező anyagokkal szennyezett élelmiszerek tömeges halált okoznak a fogyasztók körében. Az Argentin Bortermelői Országos Intézete tagadja, hogy tagjait bármilyen felelősség terhelné, ugyanakkor számos új irányelv kiadásával próbálja leszerelni a fogyasztók egyre növekvő félelemérzetét. A fogyasztóvédelem megerősítése érdekében az Argentin Kongresszus új törvények kibocsátását kezdeményezte az élelmiszer-, a gyógyszer-, az üdítőital- és a szeszipar vonatkozásában, ám ez a törekvés egyelőre nem járt eredménnyel. (World Food Regulation Review, 1993. november, 3. old.)

5/94 Strasbourg - Elutasítás vár a Parlament újszerű élelmiszerekkel kapcsolatos módosító indítványára

Az Európai Parlament azon módosító javaslatai, amelyek igen jelentősen érintenék az EK Bizottság 1992. júliusában, az újszerű élelmiszerek engedélyezésével kapcsolatban tett előterjesztését, valószínűleg nem kapják meg a szükséges támogatást Brüsszelben - jelentette ki

szeptember 13-án Martin Bangemann, a Közösség ipari alelnöke. A Parlament Közegészségügyi, Környezet- és Fogyasztóvédelmi Bizottsága által tett módosító javaslatok ugyanis szükségtelenül megnövelnék az élelmiszerek engedélyezési eljárásának bürokratikus kötöttségeit, amellett jogi szempontból összeférhetetlenek az érvényben levő közösségi szabályozással. A Közegészségügyi, Környezet- és Fogyasztóvédelmi Bizottságnak a genetikai kutatásokkal, valamint a biotechnológiával szemben táplált ellenséges érzülete ugyanakkor könnyen arra ösztönözheti a genetikusokat, hogy a Bizottság keretein kívül folytassák kutatómunkájukat. "Minél több modern eljárást tesznek törvényen kívülé és tiltanak be, annál több munkahely kerül veszélybe Európában" - figyelmeztetett Bangemann. (World Food Regulation Review, 1993. november, 4-5. old.)

6/94 Izrael is be szeretné vezetni az USA Mezőgazdasági Minisztériumának új jelölési előírásait

Az izraeli Egészségügyi Minisztérium a jövőben eleget kíván tenni az USDA azon előírásainak, miszerint minden nyers élelmiszer-készítmény címkéjén fel kell tüntetni a megfelelő tárolásra, kezelésre és az esetleges főzésre vonatkozó útmutatásokat. Az említett új előírásokkal az USDA-nak az a célja, hogy csökkentse a baktériumos gyomor- és bélrendszeri fertőzések előfordulási gyakoriságát, amelyek - egyes jelentések szerint - évente mintegy 4 milliárd dolláros kiadást okoznak az Egyesült Államokban, figyelembe véve az orvosi kezelés költségeit, a csökkent munkaképességet és a bérjellegű kifizetéseket. Bár Izraelben hasonló statisztikai adat nem áll rendelkezésre, az ország meleg éghajlata még indokoltabbá teszi a higiéniai utasítások feltüntetését az élelmiszerek címkéjén. (World Food Regulation Review, 1993. november, 6. old.)

7/94 UK - Tekintetbe veszik a genetikailag módosított élelmiszerekre vonatkozó etikai kifogásokat

Szeptember 20-án nyilvánosságra hozták a Genetikailag Módosított Élelmiszerek Etikai Bizottságának jelentését, amely megállapítja: tiszteletben tartják a humán eredetű gének másolatát tartalmazó szervezetek élelmiszerekként való felhasználásával kapcsolatos etikai megfontolásokat. Az ajánlások szerint az "etikai szempontból kifogásolható génmásolatokat" nem szabad alkalmazni, ha más alternatívák is rendelkezésre állnak; a másolt géneket tartalmazó élelmiszereket egyértelműen meg kell jelölni, a fogyasztók megfelelő tájékoztatása céljából; az "in vitro" rendszerekben előállított

génmutációk és a szintetikus gének felhasználásáról további vitafórumokat kell rendezni; az Újszerű Élelmiszerek és Termelési Eljárások Konzultatív Bizottsága továbbra is kísérelje figyelemmel az ezirányú fejlődést. (World Food Regulation Review, 1993. november, 10. old.)

8/94 USA - Az FDA új javaslata a tengeri élelmiszerek ellenőrzésére

Az Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) felülvizsgálatra megküldte a tengeri eredetű élelmiszerek HACCP (Veszély Elemzés a Kritikus Ellenőrzési Pontokon) felügyeleti rendszerére vonatkozó előterjesztését az Irányítási és Költségvetési Hivatal (OMB) részére, miután az Egészségügyi és Humán Szolgáltatások Minisztériuma már jóváhagyta azt. Tom Billy, az FDA Tengeri Hivatalának igazgatója megerősítette, hogy az OMB-től kapott véleményezés után nyilvános vitára bocsátják a tervezetet. (World Food Regulation Review, 1993. november, 13. old.)

9/94 USA - A Képviselőház jóváhagyásának elnyerése után a NAFTA a Szenátus elé kerül

Az Egyesült Államok Képviselőháza november 17-én 234:200 arányban megszavazta az Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezményt (NAFTA), miután az addig tétovázó, illetve a korábban ellenzékben levő törvényhozók túlnyomó többsége beadta a derekát. A november 17-i szavazás olyan erőszakos presszió gyakorlásra és alkudozásra tett pontot, amely még a veterán törvényhozók szerint is példa nélkül álló. A Szenátus várhatóan november 19-én vagy 20-án tűzi napirendjére az Egyezményt, és valószínűleg különösebb vita nélkül elfogadja azt. Igen erős ellenállást fejt ki azonban a Greenpeace mozgalom, amely a környezetvédelmi célok elárulását látja az Egyezmény megszavazásában. A vita elmérgesedéséhez az is hozzájárult, hogy egyesek a Fehér Házat a szavazatok megvásárlásával gyanúsítják, ugyanis a kormány nem sokkal a végleges voksolás előtt pótlólagos védőintézkedéseket helyezett kilátásba a citrus- és zöldségfélék, a cukor, valamint más mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek számára. Miután Florida küldöttségének merev, elutasító magatartásán zátonyra futott az a terv, hogy a fagyasztott narancslé-sűrítményt megóvják a olcsó mexikói import termékek dömpingjétől, a Clinton-adminisztráció belenyugodott abba, miszerint további engedményeket kell tennie Florida zöldségtermesztőinek – elsősorban a paradicsom- és paprikatermelők – védelme érdekében. A 23-

tagú floridai delegáció a Kongresszusban csak akkor volt hajlandó ellenzéki magatartásának megváltoztatására, miután biztosítékokat kapott a paradicsom árak és volumenek szigorú nyomon követésére. Az adminisztráció ígéretet tett a termékek származásával kapcsolatos törvényi rendelkezések megerősítésére is, hogy ezzel elejét vegye az Egyesült Államokba irányuló marhahús- és földimogyoró szállítmányok Mexikóban vagy Kanadában történő átrakásának. (World Food Regulation Review, 1993. december, 9-10. old.)

10/94 USA - Nem tartják kielégítőnek a felügyeleti eljárások reformjára irányuló USDA erőfeszítéseket

November 4-én egy kongresszusi meghallgatáson felsorakoztak a Képviselőház tagjai, továbbá a fogyasztói ügyvédi koalíciók, a közegészségügyi szervezetek, valamint a kutatói csoportok megbízottjai, hogy kritikával illessék a Mezőgazdasági Minisztérium reformintézkedéseinek előrehaladását a hús és a baromfihús ellenőrzése területén. A képviselők szerint az USDA-nak alapvetően meg kell változtatnia a hús és a baromfihús felügyeletének módját, ám nem tapasztalható kellő ütemű fejlődés ezen a téren. A Humán Erőforrások és Kormányközi Kapcsolatok Albizottsága éppen azért hívta össze a kongresszusi meghallgatást, hogy az tanúságtétel legyen Al Gore alelnök javaslata mellett, miszerint fel kellene újítani a szövetségi kormánynek az élelmiszer-biztonság garantálása terén betöltött korábbi szerepét. Szeptember 7-i jelentésben Gore alelnök azt javasolta, hogy a hús és a baromfihús felügyeletének felelősségét vegyék el a Mezőgazdasági Minisztériumtól és adják át a Közegészségügyi és Humán Szolgáltatások Minisztériuma keretében működő Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztrációnak (FDA). (World Food Regulation Review, 1993. december, 10-11. old.)

11/94 UK - Új javaslatok a genetikailag módosított élelmiszerek jelölésére

Nicholas Soames, az Egyesült Királyság élelmezésügyi minisztere november 4-én nyilvánosságra hozta a kormánynek a genetikailag módosított szervezetek felhasználásával előállított élelmiszerek jelölésére vonatkozó javaslatait. A miniszter szerint eddig csak nagyon kevés genetikailag módosított élelmiszer került piacra, és a közvélemény még mindig elég kevés ismerettel rendelkezik az új technológiát illetően. Írásos nyilatkozatában Soames úr megállapítja: Az Élelmiszer Tanácsadó Bizottságnak az a véleménye, hogy sürgősen volna külön

megjelölni minden olyan élelmiszert, amely genetikai módosítás útján került előállításra. Lehetővé kell tenni ugyanakkor azon élelmiszerek megkülönböztető jelölését, amelyek reális veszélyt jelenthetnek a népesség egyes csoportjaira. Ennek megfelelően a Bizottság kötelező jelölést javasol azon élelmiszerek számára, amelyek:

- eredetileg emberből származó gének másolatát tartalmazzák;
- olyan állati génmásolatot tartalmazzak, amely állatok fogyasztása vallási és rituális megfontolások alá esik;
- olyan növényi vagy mikrobiális anyagok, amelyek eredetileg állatból származó gének másolatát tartalmazzák.

A fenti szabályok azonban nem vonatkoznak az olyan génmásolatokra, amelyek a feldolgozás során megsemmisülnek és így a kész ételben már nincsenek jelen. (World Food Regulation Review, 1993. december, 8-9. old.)

12/94 WHO - A fogyasztóvédelmi szervezetek is együttműködnek az ételmezés-biztonság erősítésében

Néhány olyan fogyasztóvédelmi szervezet, amely egészségügyi szempontokra hivatkozva hosszú időn keresztül ellenezte az élelmiszerek besugárzását, most jobb belátásra tért és hajlandó együttműködni az Egészségügyi Világszervezettel a technika javítását célzó tanulmányok elkészítésében.

Dr. Fritz Kaferstein, a WHO Ételmezésbiztonsági Részlegének vezetője úgy véli, hogy bár a besugárzási technológia különösen a fejlődő országok számára igen értékes, mégis szükség van a közvélemény meggyőzésére annak egészségre való ártalmatlanságát illetően. Az ételmezés-besugárzás rendkívül ígéretes technika, amely az ételmezés-biztonság növelésével az egész világon hozzájárulhat a közegészségügy fejlesztéséhez. A még mindig vonakodó fogyasztóvédelmi szervezetek meggyőzését is szolgálta az a találkozó, amelyet a WHO november 2-4. között tartott. (World Food Regulation Review, 1993. december, 15. old.)

13/94 A magyar és az EK ételmezés-szabályozás harmonizálása

Magyarországon - az Európai Közösséggel való harmonizálás érdekében - az egész ételmezés-törvényhozást felülvizsgálják. A közösségi ételmezés-szabályozás előírásait jelenleg fordítják, hogy szervesen beépíthessék azokat a magyar törvényhozásba, illetve az annak részét képező Magyar Ételmezéskönyvbe. Mindez az EK és Magyarország között megkötött Társulási Szerződés keretein belül történik, amely előírja a hazai törvényhozás fokozatos közelítését a Közösségéhez,

megteremtve ezáltal Magyarország esetleges jövőbeli tagságának előfeltételeit. Magyarország ezirányú erőfeszítései azonban önkéntes jellegűnek tekinthetők, mivel az említett Társulási Szerződés még nem lépett érvénybe. A magyar élelmiszer-szabályozás felülvizsgálatának folyamata időben egybeesik az egységes európai élelmiszerpiac megteremtésére irányuló közösségi program végrehajtásával. Mint a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek jelentős előállítója és exportőre, Magyarország megértette: elengedhetetlen a minőség legmagasabb szintjének biztosítása, akár hazai fogyasztásról, akár kivitelről van szó. Éppen ezért az élelmiszer-szabályozást a legszigorúbb nemzetközi követelményekhez kell igazítani az élelmiszer-termelés, -forgalmazás és -ellenőrzés területén egyaránt. A jelenlegit majdan felváltó új magyar élelmiszer-szabályozásnak tehát az EK-törvényhozáson kell alapulnia.

Az új magyar élelmiszer-szabályozás hármasan struktúrált, úgymint:

- keretszabályozás (új Élelmiszertörvény),
- az együttes végrehajtási rendelet,
- a speciális előírások katalógusa (Magyar Élelmiszerkönyv).

Fentiekén kívül egyes szabványok továbbra is érvényben maradnak.

Az új Élelmiszertörvény tervezetét a Kormány 1993. májusában jóváhagyta és várhatóan 1994. tavaszán elfogadja a Parlament. Hatályba lépésének valószínű időpontja 1994 közepe. Az új Élelmiszertörvény célja olyan feltételek előírása a friss, a félkész és a feldolgozott élelmiszerek előállítására és forgalmazására, amelyek biztosítják Magyarországon a közegészségügy védelmét, a fogyasztó megfelelő tájékoztatását, a tisztességes piaci versenyt, valamint az élelmiszer készítmények szabad áramlását. Ennek érdekében az új Élelmiszertörvény tartalmazza a Magyarországon előállított és/vagy forgalmazott valamennyi élelmiszere alkalmazható általános előírásokat (pl. a termelés és a forgalmazás feltételei, címkézés-jelölés, csomagolás, hatósági ellenőrzés).

A mezőgazdasági miniszter, a népjóléti miniszter, valamint az ipari és kereskedelmi miniszter együttes végrehajtási rendeletének szerkezete hasonló az új Élelmiszertörvényéhez, mivel annak cikkelyeit fejt ki részletesebben. Az új Élelmiszertörvénnyel egyidőben fog hatályba lépni.

A Magyar Élelmiszerkönyv ("Codex Alimentarius Hungaricus") nem más, mint a közösségi élelmiszer direktívák és előírások átültetése a magyar törvényhozásba. Szintén az új Élelmiszertörvénnyel együtt lép hatályba.

A következő 3 kötetből fog állni:

- I. Az élelmiszerekre vonatkozó kötelező előírások (a megfelelő közösségi törvényhozás adaptálása)
- II. A Magyarországon előállított és értékesített élelmiszerek túlnyomó többségére vonatkozó alapkövetelmények
- III. A mintavételi és analitikai módszerek, továbbá a tanúsítás előírásai.

A Magyar Élelmiszerkönyv I. kötetének 2 fejezete már kiadásra került (a feldolgozott élelmiszerek, valamint a zöldség- és gyümölcsfélék minőségi szabványai). Az élelmiszerekre vonatkozó minden új vertikális és horizontális előírás - az EK-ban történt elfogadását követően - pótlólag hozzá lesz csatolva a Magyar Élelmiszerkönyvhöz. Ami az élelmiszerek összetételével kapcsolatos, jelenleg érvényben levő magyar szabványokat illeti, néhány ezek közül "önkéntes" szabványként fel lesz véve a Magyar Élelmiszerkönyv második kötetébe, míg egyes speciális összetételt előíró szabványok továbbra is hatályosak maradnak.

A magyar élelmiszer-törvényhozás harmonizálásának keretében az új magyar Élelmiszertörvény és annak együttes végrehajtási utasítása, illetve a Magyar Élelmiszerkönyv kiterjed a legfontosabb EK élelmiszer előírások általános követelményeire, például:

- a fogyasztó megfelelő tájékoztatását biztosító 79/112/EEC számú direktíva, illetve annak módosításai szóról-szóra bekerültek az új magyar Élelmiszertörvénybe;
- a 89/397/EEC számú direktívával összhangban a forgalmazás és az értékesítés valamennyi lépcsőfokán el kell végezni az élelmiszerek hatósági ellenőrzését, a közegészségügy védelme, valamint a tisztességes kereskedelem érdekében;
- a Helyes Laboratóriumi Gyakorlatról (GLP), illetve az élelmiszerek árának feltüntetéséről szóló direktívák;
- az élelmiszer-adalékokról, az élelmiszerekkel kapcsolatba kerülő anyagokról, valamint a különleges táplálkozási célt kielégítő élelmiszerekről szóló ún. "pozitív lista" típusú direktívák;
- a speciális élelmiszerekre vonatkozó legtöbb közösségi vertikális direktíva;
- a friss zöldségek és gyümölcsök minőségi szabványainak előírásai.

Tekintettel arra, hogy a Közösség élelmiszer-törvényhozása maga is állandó változásban van, a magyarországi harmonizálás is folyamatosan történik. Ez a folyamat világos ígéretet tartalmaz a közösségi és a magyar élelmiszer-termelők számára egyaránt, nevezetesen, hogy a

termékeik nemsokára szabadon mozoghatnak mindkét irányban. Nyilvánvalóvá vált továbbá Magyarország elkötelezettsége és hajlandósága arra, hogy a jövőben valóban az Európai Közösség tagállama legyen. (World Food Regulation Review, 1993. december, 18-19. oldal)

14/94 EK - Az Európai Parlament áldását adta az újszerű élelmiszerekkel kapcsolatos javaslatokra

Október 27-én megkapta az Európai Parlament előzetes hozzájárulását a Bizottság javaslata az újszerű élelmiszerek engedélyezéséről, illetve az élelmiszerek jelöléséről, kiszereléséről és reklámozásáról. A Parlament ugyanakkor számos módosítást is elfogadott, amelyek megkövetelik, hogy a genetikailag manipulált termékek címkéjén feltüntessék azok eredetét. Elutasítva az újszerű élelmiszerek Bizottság által javasolt kétlépcsős engedélyezési rendszerének koncepcióját, a Parlament egy egyszerű biztonság-ellenőrzési eljárás mellett téve le a voksot, a törvényhozás hatáskörébe utalta az élelmiszer-adalékokat, az extrakciós oldószereket és az ízesítő anyagokat is. A jelölésre vonatkozó javaslattal kapcsolatban 20-nál is több módosítás született, így például eltörölték az 1,2 térfogat %-nál több alkoholt tartalmazó italok jelölésével összefüggő, immár 2 éve érvényben levő bizonyos kedvezményeket. A Parlament által módosított előírások megkövetelnék a következő mondat feltüntetését minden manipulált élelmiszer címkéjén: "előállítás genetikai technológia útján történt". Az ízesítőszerre, a besugárzott élelmiszerekre, az adalékanyagokra és az extrakciós oldószerekre vonatkozó eddigi mentesítések eltörlése pedig arra kötelezi a genetikailag módosított élelmiszerek forgalomba hozatalát törvényesen végző személyt, hogy teljes polgári és büntetőjogi felelősséget viseljen a termék által az emberek egészségében, illetve a környezetben okozott minden kárért. Egy másik javaslat értelmében az élelmiszerek a Közösség egész területén forgalmazva megőrizhetik a származási országban szokásos elnevezésüket mindaddig, amíg az nem okozhatja a fogyasztók félrevezetését. Martin Bangemann, a Bizottság alelnöke szerint a Parlament javaslatai elfogadhatatlanok Brüsszel számára, s ez igencsak kétségessé teszi, hogy a Minisztertanács áldását fogja adni azokra. (World Food Regulation Review, 1993. december, 5. oldal)

15/94 EK - Új javaslat a nagyobb élelmiszeripari vállalatok környezetszennyezésének megakadályozására

Az EK Bizottság által tett, az integrált szennyezés megelőzésre és kontrollra vonatkozó új javaslat érinti az 50 személynél több alkalmazottat foglalkoztató élelmiszer-feldolgozó- és konzervüzemeket, valamint az évente tízezer tonnánál nagyobb mennyiségű, állati eredetű

anyagot felhasználó létesítményeket. A javasolt keretdirektíva megköveteli, hogy ezek a vállalatok egyszeri működési engedélyt kapjanak a tagállamok hatóságaitól annak igazolására, hogy tevékenységük és felszerelésük kielégíti a levegő, a víz és a talaj tisztaságára előírt normákat. Az ipar minden egyes ágazatára nézve - a rendelkezésre álló legjobb technika (BAT) és a környezeti minőség szabványai alapján - maguk a tagállamok állapítják meg ezeket a normákat, amelyeknek ugyanakkor összhangban kell lenniük a meglévő EK környezeti szabványokkal is. Amennyiben a nemzeti normák akadályoznák a Közösségen belüli kereskedelmet, akkor javaslatokat kell kidolgozni azok harmonizálására. A végső cél a szennyeződések elkerülésére és ellenőrzésére tett erőfeszítések egységesítése a levegő, a víz és a talaj tekintetében. Másfelől, az ipari üzemek szempontjából pedig az az előny jelentkezik, hogy az eddigi sokféle környezetvédelmi engedély helyett csupán egyetlen egy, mindent átfogó engedélyre lesz szükség, mindössze egyetlen nemzeti hatóság részéről. Nem csak a vállalatoknak lesz tehát egyszerűbb a dolguk, hanem a hatóságok korábbi szétaprózottsága is megszűnik. A kiadott engedélyek érvényességi időtartama 10 év. A Bizottság arra számít, hogy az új szabályozás 1995. nyarán lép majd életbe. (World Food Regulation Review, 1993. december, 5-6. old.)

16/94 USA - HACCP alapokra kell helyezni a tengeri eredetű élelmiszerek felügyeleti rendszerét

Alapvető fontosságú, hogy az Egyesült Államokban kidolgozzák a tengeri eredetű élelmiszerek HACCP-n alapuló ellenőrzési rendszerét, mivel csakis így őrizhető meg a termékek világszertei versenyképessége - jelentette ki november 4-én David A. Kessler, az Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) képviselője a Nemzeti Halászati Intézet éves közgyűlésén. Az FDA olyan megállapodást szándékozik kötni az Európai Közösséggel, miszerint a termékek kölcsönös cseréje csak akkor lehetséges, ha azok feldolgozása, illetve előállítása a HACCP-rendszer (Veszély Elemzés a Kritikus Ellenőrzési Pontokon) követelményeinek megfelelően történt. Az FDA már megküldte a tengeri élelmiszerek HACCP-n alapuló kötelező felügyeleti programjára vonatkozó javaslatát az Igazgatási és Költségvetési Hivatalnak, végső felülvizsgálatra. A HACCP szerinti ellenőrzési rendszer bevezetése 1995. elejétől lehetővé tenné, hogy az USA tengeri termékei a rendkívül költséges tesztvizsgálatok nélkül léphessenek be az Európai Közösség területére. (World Food Regulation Review, 1993. december, 13. old.)

17/94 Új-Zéland: Ismét módosítják az 1984. évi Élelmiszer Szabályzatot

Mióta az Egészségügyi Minisztérium 1993. márciusában közzétette tervzetét a szükséges változtatásokról, az élelmiszeripar élénk érdeklődéssel várja az 1984. évi Élelmiszer Szabályzatok 8. módosításának életbe léptetését. A törvényhozási folyamatok elhúzódása miatt azonban csak egy rész módosítás jelent meg, amely kizárólag a hozzáadott vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmazó reggeli gabonakészítményekre vonatkozik. 1994. november 20. után törvényellenessé válik a színezékek, az A, a D és a C vitaminok, illetve a kalcium hozzáadása, jóllehet mindezen anyagok jelenleg még engedélyezettek az ausztrál és az új-zélandi reggeli gabonakészítményekben. Érdekes megemlíteni, hogy a folsav nevű vitaminból 30 g készítményhez maximálisan 30 µg, magnéziumból pedig 50 mg adható hozzá. (World Food Regulation Review, 1994. január, 11-12. old.)

18/94 Izrael: Betiltották a rákkeltő hatásúnak bizonyult káliumbromát sütőipari alkalmazását

Az izraeli kereskedelmi pékségek nem tehetnek többé az általuk sült kenyérbe káliumbromátot, amelyet évtizedek óta széles körben stabilizáló szerként alkalmaztak, hogy megóvják készítményeiket a szállító szalagon bekövetkező "megereszkedéstől" a sütési eljárások közben történt mozgás során. A tiltást kimondó direktíva december 1-én lépett hatályba, miután júniusban az Egyesült Nemzetek Élelmiszeradalékok Szakértői Bizottsága bejelentette, hogy a káliumbromát a laboratóriumi állatkísérletek során rákkeltő hatásúnak bizonyult. Európában már tavaly betiltották a használatát, ám az US Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) egyelőre még engedélyezi a szert, megvárva saját laboratóriumi kísérleteinek kimenetelét. (World Food Regulation Review, 1994. január, 10. old.)

19/94 Csökkenő irányzat a világ tejtermelésében

A korábbi szovjet blokk országaiban tapasztalható gazdasági válság drasztikusan megváltoztatta a tejtermékek export-import egyensúlyát a világon, és tovább rontotta a tejtermelés amúgy is csökkenő irányzatát. Ez derül ki az Általános Kereskedelmi és Vámtarifa Egyezmény (GATT) november 29-én a nemzetközi tej- és tejtermék piac helyzetéről kiadott éves jelentéséből. Közép- és Kelet-Európában, valamint a volt Szovjetúnió területén a gyorsan romló gazdasági feltételek következtében esett vissza a tejtermelés, ezzel szemben az Európai Unió államaiban, illetve a skandináv országokban és Kanadában maga a kormány igyekszik némiképp visszafogni a termelést. Az 1991. évi szinthez képest 1992-ben világviszonylatban nézve 2%-kal csökkent a tejtermelés, és ezt nem képes kiegyenlíteni az Új-Zélandban, Ausztráliában, az Egyesült Államokban,

továbbá néhány ázsiai és latin-amerikai országban tapasztalható növekedés sem. Az USA Mezőgazdasági Minisztériuma ösztönzi a tejtermékek kivitelét, így 1992-ben összesen 140 millió dollár prémiumot fizettek ki tejpor, sajt, vaj és más tejkészítmények exportjáért. A GATT úgy látja, hogy a fogyasztás csökkenése a magasabb belföldi áraknak, továbbá a közép-kelet-európai regionális kereskedelem összeomlásának tulajdonítható, emellett a kemény valuta krónikus hiánya következtében alacsony áron áll rendelkezésre exportálható vaj a korábbi Keleti Blokk országaiban. Oroszország, amely azelőtt a világ vezető vaj importőre volt, most egyre kevesebb tejterméket vásárol, így a világ globális tejtermelésének csökkenése ellenére is visszaesett a vaj exportja, és nagy készletek halmozódtak fel. A kedvező időjárás és a takarmánykiegészítők fokozott alkalmazása ugyanakkor növekedést eredményezett Ausztrália és Új-Zéland tejtermelésében. Az 1992-ben született rekorderedményeket 1993-ban valószínűleg túlszárnyalják ezekben az országokban. (World Food Regulation Review, 1994. január, 13-14. old.)

20/94 Az Európai Parlament végleg jóváhagyta az élelmiszerek hatósági ellenőrzésére vonatkozó javaslatot

Október 27-én az Európai Parlament második és végső jóváhagyását adta arra az EU bizottsági javaslatra, amelyik szabályozza a tagállamokban a hatósági élelmiszer-ellenőrzést. Ugyanakkor megismételte felhívását az élelmiszer-ellenőrök egységes közösségi oktatási szabályainak kialakítását illetően. Ennek indokául azt hozzák fel - bár ezt többen vitatják -, hogy az egységessé váló európai piacon könnyen pánikhoz vezethet, ha képzetlen ellenőrök nem megfelelően látják el az élelmiszerek felügyeletét. A Parlament által jóváhagyott direktíva-javaslat előírja az Európai Unió megfelelő élelmiszer-ellenőrzési rendszerének létrehozását, egyszersmind megkövetelve a tagállamoktól, hogy az EN 45001 számú európai szabvány alapján működtessék az élelmiszer laboratóriumokat. A direktíva azt is lehetővé kívánja tenni, hogy a Bizottság tisztviselői együttműködjenek a tagállamok élelmiszer felügyeleti hatóságaival. Emellett gondoskodna arról is, hogy az ellenőrzési programok végrehajtásáról szóló éves jelentéseket a Közösség egész területén terjeszthessék. Még a direktíva-javaslat első olvasásának idején, 1992 novemberében a Parlament elfogadott egy olyan módosítást, amely kötelezi a Bizottságot: "dolgozzon ki javaslatokat az élelmiszer-ellenőrzéssel foglalkozó tisztviselők minimális illetékességi szintjének megállapítására, beleértve az oktatást, az akkreditálást, a szakképesítést és az irányelveket." A Parlament ezirányú kívánságát azonban Brüsszel nem méltányolta és a módosításra tett javaslatot a Minisztertanács elutasította. Caroline Jackson brit képviselő ismételt felhívta a figyelmet arra, hogy a tagállamokban nem követelnek meg az élelmiszer-ellenőröktől egységesen magas szakképzettséget, sőt az is előfordul, hogy mindössze iskolai

záróbizonyítvánnyal rendelkező személyek végzik a helyszíni ellenőrzéseket. (World Food Regulation Review, 1994. január, 4-5. old.)

21/94 Ecuador kedvezőbb feltételek mellett kíván búzát importálni az Andok Paktumon kívüli országokból

Az Andok országai augusztusban feltételesen aláírták azt az ármegállapodást, amely arra hivatott, hogy megvédje őket a harmadik országokból származó, szubvencionált mezőgazdasági termékek általuk tisztességtelennek vélt versenyétől. Az egyezmény ugyanakkor megtiltja az Andok Paktumon kívüli országokkal kötendő olyan egyoldalú vámtarifa megállapodásokat, amelyek lehetővé tennék, hogy valamely tagország a hatóságilag megállapított minimális áron alul importálhasson, majd hozhasson forgalomba kívülről származó árut. 1994. áprilisi hatállyal az egyezmény minimál árat állapít meg egy sor olyan vezető árucikkre és azok származékaira, amelyek különösen érzékenyek a gyorsan változó piaci feltételekre. Ide tartozik a rizs, az árpa, a búza, a kukorica, a tej, a cukor, a szója, a pálmaolaj és a hús. Most azonban veszélybe került minden előzetes megállapodás, mivel Ecuador - az eddig kapott engedmények ellenére - kedvezőbb feltételeket követel a búzaimporhoz, novemberben pedig nem volt hajlandó elfogadni a Venezuela és Kolumbia által a mexikói termékek számára a szabadpiaci megállapodás keretében megadni szándékozott preferenciákat. (World Food Regulation Review, 1994. január, 4. old.)

22/94 EU - Az új amerikai élelmiszer jelölési kívánalmak korlátozhatják a kereskedelmi forgalmat

Basil Mathioudakis, az Európai Unió Bizottsága ipari ügyekben illetékes igazgatóságának munkatársa úgy véli, hogy az USA-ban életbe lépő új élelmiszerjelölési előírások következtében sok európai élelmiszertermelő kiszorulhat az amerikai piacról, mivel az Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) által elfogadott szabályok túlságosan bonyolultak, és a kisebb EU vállalatok számára rendkívül költséges lenne a hozzájuk való igazodás. Az új rendelkezések, amelyeket az FDA az 1990. évi Élelmiszer Jelölési és Oktatási Törvény (NLEA) előírásainak teljesítése érdekében fogadott el, megkövetelik a telített zsírsavak, a koleszterin, az emészthető rost és más tápanyagok mennyiségének, továbbá a tápérték referencia-értékeknek feltüntetését az élelmiszerek túlnyomó többségénél az adott kiszerelési egységre vonatkoztatva. Az új szabályozás egységes definíciókat határoz meg az élelmiszerek tápanyag-tartalmának leírásánál használt olyan kifejezések számára, mint "könnyű" és "alacsony zsírtartalmú", korlátozva ugyanakkor az élelmiszerek betegségek megelőzésében játszott szerepére utaló megállapítások feltüntetését. A termelőknek 1994. májusáig teljesíteniük kell a legtöbb új jelölési előírást. (World Food Regulation Review, 1994. január, 5-6. old.)

23/94 Argentína - Letartóztatások romlott tej és tejtermékek értékesítése miatt

Daniel Llermanos szövetségi bíró őrizetbe vett egy tejgyáros mágnást és elrendelte egy másik letartóztatását is, mivel a nyomozás megállapítása szerint romlott tejet és tejterméket forgalmaztak. A bírósági források úgy tudják, hogy 6500 kg tejpport elkoboztak, amelyet Cordoba tartomány területén egy anya- és csecsemővédő program keretében kívántak felhasználni. A tilalmi intézkedést a csomagokra bélyegzett dátum tette indokolttá. 15.000 kg egyéb romlott tejtermék ugyancsak elkobzásra került, és időlegesen bezártak két gyárat is. (World Food Regulation Review, 1994. január, 3. old.)

24/94 EU - A holland jelölési előírások nem sértik a közösségi jogot

A mezőgazdasági termékek minőségére vonatkozó 1981. évi holland törvény megköveteli, hogy a jó minőségű, a nemzeti minőségi jel viselésére kötelezett sajtok gyártói a termékre ragasztott emblémán tüntessék fel a sorozatszámot, a "Hollandia" szót, valamint azt a betű- és számkombinációt, amely a sajt eredetének konkrét helyére utal. Az Európai Törvényszék november 17-i döntése értelmében a fenti törvény nem sérti az Európai Unió ételjelölési előírásait, mivel az eredetre vonatkozó jelzés nem minősül jelölésnek. (World Food Regulation Review, 1994. január, 5. old.)

A hírekben közöltek háttéranyagai a megadott számok alapján a KÉKI-ÉLMINFO-nál megrendelhetők.

F S T A C D R O M

A KÉKI-ÉLMINFO rövid idő óta rendelkezik az IFIS (Nemzetközi Élelmiszer Információs Szolgálat) és a SilverPlatten által megjelentetett FSTA (Élelmiszer Tudomány és Technológiai Kivonatok) adatait tartalmazó CD ROM-al, amely a világ legnevesebb és legelterjedtebben használt információs forrása az élelmiszer-tudomány és a -technológia területén.

Várjuk érdeklődő megkeresését.

1536 Budapest, Pf.: 393. **KÉKI-ÉLMINFO**

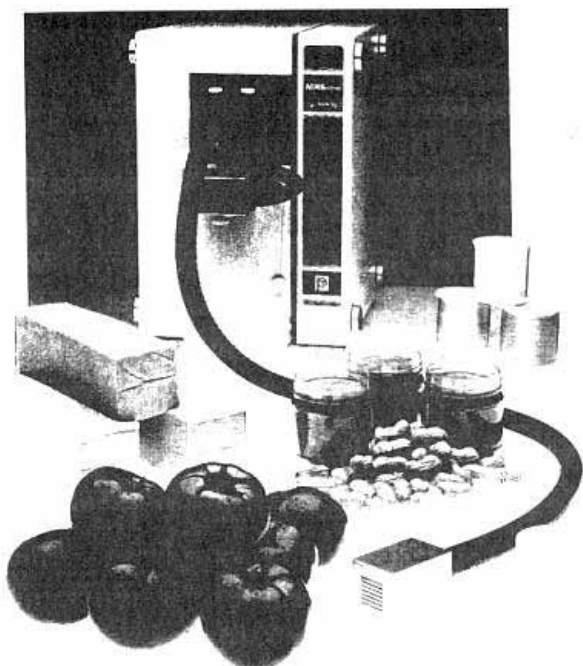
Tel: 156 5082

Fax: 274 1005

NIRSystems

A gyors és megbízható vizsgálati eredmény, amely még lehetőséget biztosít a gyártási folyamatba történő beavatkozásra a végtermék minőségének érdekében - régi vágy.

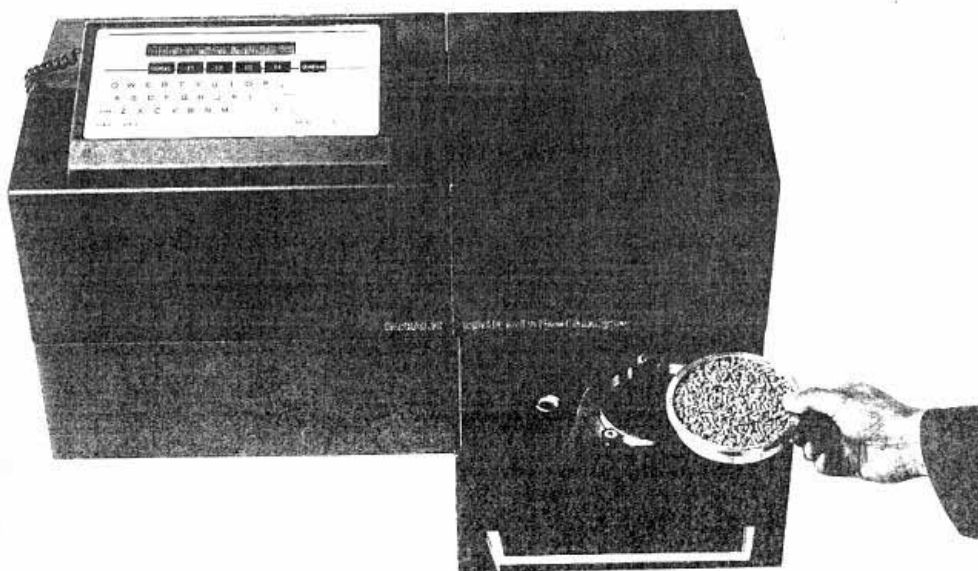
Az optikai rendszerek, a számítástechnikai és matematikai apparátusok fejlődése ma már lehetővé teszi, hogy ez a vágy teljesüljön. A Tecator és a NIRSystems cégek infravörös spektroszkópjai, ezek dedikált változatai az élelmiszeripar szinte minden területén már világszerte bizonyítottak. Referenciák igazolják a hús-, gabona-, cukor-, tej-, sörparban, stb, hogy a beruházás nagyon rövid idő alatt (esetenként 1 éven belül) megtérül. További szakmai, applikációs vagy kereskedelmi vonatkozású kérdéseire választ kap a képviselőnél:

Servitec Kft.

2890. Tata, Váci Mihály utca 11.

Tel/fax: 34/383 215

TECATOR